

אֶלְדָּנוֹת

לְשׁוֹנֵנוּ עִבְרִית

פְּרָשַׁת דְּבָרִים

הס"ד, ט"ו כס"ו

פְּתַח פִּיךָ לְאֵלִים

וְאֵצִוָּה אֶת שְׁפָטֶיכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפָטֶתֶם צָדֵק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ (א, טו).

הַגָּאוֹן רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים מִיִּזְל, רַבֵּה שֶׁל הָעִיר לוד, הָיָה יָדוּעַ בְּפִקְחוּתוֹ הַגְּדוֹלָה. פַּעַם אַחַת בָּא אֵלָיו גּוֹי וְסִפֵּר לוֹ שְׂבִימִי מֶרֶד הַפּוֹלָנִים נֶגֶד הָרוֹסִים הוּא שְׁמַשׁ כְּגִזְבֵּר שֶׁל הַמֶּרֶד, וְלֵאחֶר הַמֶּרֶד נִשְׁאַר בִּידוֹ סָכּוּם גָּדוֹל שֶׁל כַּעֲשָׂרִים אֶלֶף רוּבֵל. מִפְּיֹן שְׂלֵא הָיָה יָכוֹל לִסְחֹר עִם הַכֶּסֶף, הוּא בָּחַר לְהַחֲבִיא אוֹתוֹ בְּמֶרְתֵּף בֵּיתוֹ כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד מִפַּעַם לַפַּעַם בְּכַדִּי לְהַשְׁתַּעֲשֹׁעַ עִם הַכֶּסֶף וּלְבַדֵּק אִם זֶה אֶכֶן נִמְצָא. לִפְנֵי כֵּמָה יָמִים, כְּשִׁירָד לְמֶרְתֵּף, נִבְהַל לִרְאוֹת שֶׁהַכֶּסֶף אֵינוֹ נִמְצָא, וְכִכֵּל שֶׁהוּא נִסָּה לְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו לֹא עָלְתָה בִּידוֹ, וּמֵאֵז חַיִּי אֵינָם חַיִּים. מִבִּקֵּשׁ הוּא אָפּוֹא מִהָרֶב שִׁיּוֹאִיל בְּחֻכְמָתוֹ לַעֲמֹד לִימִינוֹ וּלְעֹזֹר לוֹ לִמְצֹא אֶת הַכֶּסֶף.

הַתַּעֲנִין הָרַב: הָאֵם אֵתָה חוֹשֵׁד בְּמִישָׁהוּ? הָאֵם יֵשׁ לָךְ קֶצֶה חוֹט אוֹ הַשְׁעָרָה כְּלָשָׁהיָא הֵיכֵן יִתְכֵן שֶׁהַכֶּסֶף נִמְצָא אוֹ יָדוֹ שֶׁל מִי הִיָּתָה בְּמַעַל. הַשִּׁיב הַגּוֹי: הִנֵּה שְׂכֵנִי הַיְּהוּדִי, נֶגֶר עָנִי וְאֶבְיוֹן, שֶׁעַד כַּה בְּקוֹשִׁי הָיָה מַצְלִיחַ לַפְּרִנָּס אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ, הַתְּחִיל לַפְּתַע לְנֶהֱג כְּאַחַד הָעֲשִׂירִים. מִבִּזְבֹּז הוּא מִמּוֹן רַב עַל יָמִין וְעַל שְׂמָאל, קוֹנֶה הוּא בְּגָדִים יָפִים וְכֻלָּם נְאִים, וְכֵל הַלִּיכּוֹתָיו כְּאַחַד הַגְּבִירִים אֲשֶׁר בְּאַרְץ.

הַמְּשִׁיב הַגּוֹי וְסִפֵּר: שְׂאֵלְתִּי, מִנֵּין לָךְ הַכֶּסֶף, וְהוּא הַשִּׁיב לִי שְׂדוּדוֹ, עֲשִׂיר מִפְּלֶג מְאֻנְגְּלִיָּה הָרְחוּקָה, מֵת לֹא יְלָדִים וְהוּא הַשְׂאִיר לוֹ אֶת כָּל כֶּסֶפוֹ בִּירְשָׁה. הַפְּלָא הוּא שֶׁמַּעוֹלָם לֹא שְׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ עַל דוֹד עֲשִׂיר

וְעִרְרִי מְאֻנְגְּלִיָּה, וְגַם קוֹשָׁה לְתַאֲר שְׂסָכּוּם כֶּסֶף עֵינֶךָ שְׂכֹזָה הִגִּיעַ אֵלָיו מִבְּלִי שֶׁהוּא נִסָּע לְאַנְגְּלִיָּה בְּכַדִּי לְקַבֵּל אֶת הִירְשָׁה.

נִעְנָה הָרַב וְאָמַר לַגּוֹי: שׁוּב לְבֵיתְךָ וְאַל תֵּאֲמַר לְאִישׁ כִּי שׁוֹחֲחֶת עָמִי מִיָּד עִם צֵאת הַגּוֹי יֵצֵא שְׁלִיחוֹ שֶׁל הָרַב וְקִרָא לַיהוּדִי הַנֶּגֶר. מִשְׁנֻכָּס הַנֶּגֶר לְחֹדְרוֹ שֶׁל הָרַב, פְּתַח רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים וְאָמַר: שְׁמוּעַ שְׁמַעְתִּי עָלֶיךָ כִּי עָלִיתָ לַגְּדֻלָּה וְהִתְעַשְׂרָתָ, כִּי צִדַּד יִתְכֵן שְׂלֵא בְּאֵת אֵלֵי בְּכַדִּי לְתָרֵם עֲבוּר עָנִי הָעִיר שְׂאֵנִי עוֹסֵק לְאַסֹּף צָדָקָה עֲבוּרָם? אֲדַרְבָּה, נִעְנָה הַנֶּגֶר וְאָמַר בְּהִתְלַהּבוֹת: מוֹכֵן אֲנִי לְתַת לְצָדָקָה כָּכָל אֲשֶׁר יֵשִׁית עָלֵי הָרַב. שְׂמַח הָרַב מְאֹד וְהַחֵל לְגַלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל נוֹשֵׂא הִירְשָׁה. הַתַּעֲנִין הָרַב: הָאֵם אֵמַת הוּא הַדְּבָר שְׂדוּדָךְ הִיָּה עֲשִׂיר מִפְּלֶג? בּוֹדָאִי, נִעְנָה הַיְּהוּדִי. הַמְּשִׁיב הָרַב וְשָׂאֵל: וְכִי דוּדָךְ לֹא הַשְׂאִיר עוֹד קְרוֹבִים חוּץ מִמֶּךָ עַד שְׂכָל הִירְשָׁה הִגִּיעָה רַק אֵלָיָה, הֲלֹא דְבָר הוּא? הַנֶּגֶר הַתְּחִיל לְגַמְגֵּם בְּלִשׁוֹנוֹ, וְהָרַב הָרַגִּישׁ תִּכְף כִּי הַתַּעֲנִין אֵינוֹ זֶה טְהוֹר.

לַפְּתַע הַרְצִינוּ פָּנָיו שֶׁל רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים וְהוּא לָחַשׁ לַיהוּדִי בְּשִׁקְטוֹ: עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי קִרְאָתִי לָךְ רַק בְּכַדִּי לְהַצִּילָךְ מֵאִסּוֹן כְּבֹד! מִסְּפָרִים בְּסוּדֵי סוּדוֹת כִּי הַכֶּסֶף שָׁבוּ אֵתָה מִשְׁלֵם בְּחֻנִּיּוֹת הוּא כֶּסֶף מְזִיף, וּלְפִי הַשְׂמוּעוֹת שֶׁהִגִּיעוּ לְאַזְנִי, הַמְּשִׁטְרָה מִבִּקֵּשׁתָּ לְתַפֵּס אוֹתָךְ עַל חֶסֶם, אוֹ לַעֲרֹךְ חֹפֶשׁ יְסוּדֵי בְּבִיתְךָ, וְנִמְצָאתָ יוֹשֵׁב עַל כֶּךָ בְּמֵאָסָר שְׁנִים רַבּוֹת.

נִבְהַל הַיְּהוּדִי וְאָמַר לָרַב: אִסְפֵּר לָרַב גּוֹפֵא דְעוּבָדָא: לֹא דוֹד עֲשִׂיר מְאֻנְגְּלִיָּה יֵשׁ כָּאֵן וְלֹא יִרְשָׁה יֵשׁ כָּאֵן. הָאֵמַת הִיא שְׂאֵנִי מִתְגוֹרֵר בְּבֵית אֶחָד מִשְׁתַּף עִם גּוֹי, וְאֵת הַכֶּסֶף מַצָּאתִי בְּמֶרְתֵּף הַבֵּית. הָרִים הַיְּהוּדִי אֶת קוֹלוֹ בְּהִתְרַגְּשׁוֹת וְאָמַר: וְכִי מִי הִיָּה יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת כִּי הַגּוֹי

עוֹסֵק בְּזִיוּף כֶּסֶפִּים? אֵין אֱמוּנָה בְּגוֹיִים! לֹא אִסְפִּים בְּשׁוּם אֶפֶן לְשַׁלֵּם בְּחֻרְוִתִי עַל מַעֲשָׂיו הַפְּלִילִים שֶׁל שְׂכֵנִי הַגּוֹי. שְׁמַע הָרַב אֶת דְּבָרֵי הַיְּהוּדִי וְאָמַר לוֹ: עֲצָתִי לָךְ נִתְּנָה שְׂתְּרוּץ מִהֵרָ לְבֵיתְךָ וְתִבְרֵא הִנֵּה אֵת כָּל הַכֶּסֶף, וְכָךְ לֹא יִמְצָאוּ כָּלֹם בְּחֹפֶשׁ שִׁיעֲשׂוּ בְּבִיתְךָ.

רַץ הַיְּהוּדִי כָּל עוֹד נִפְשׁוֹ לְבֵיתוֹ, הִבִּיא אֶת צְרוּר הַכֶּסֶף הָרַב וְנָתַן אוֹתוֹ לָרַב. אוֹ אֵז אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים: כְּעַת אֲנִי יָכוֹל לֹמַר לָךְ שֶׁהַכֶּסֶף אֵינוֹ מְזִיף, לֹא מִיָּנִיָּה וְלֹא מִקְצָתִיָּה, זֶהוּ כֶּסֶף כָּשֵׁר וְטוֹב הָעוֹבֵר לְסוֹחֵר, אֲבָל דַּע לָךְ שְׂאִסּוֹר לְקַחַת דְּבָר שְׂאֵינוֹ שִׁירָה! קִרָא רַבִּי אֱלִיהוּ חַיִּים לַגּוֹי וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת מְרִבִּית כֶּסֶפוֹ, כָּל אוֹתוֹ הַסָּכּוּם שֶׁהַיְּהוּדִי עָדִין לֹא הִסְפִּיק לְבִזְבֹּז.

יִשְׁפֹּט צָדֵק

עַל הַפְּסוּק (דְּבָרִים א טו): **וְאֵצִוָּה אֶת שְׁפָטֶיכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפָטֶתֶם צָדֵק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ,** מִפְּרָשׁ רַבֵּנוּ הָאֹר חַיִּים הַקְּדוֹשׁ, שְׂכֻנַּת הַפְּסוּק בְּאִמְרוֹ 'לֵאמֹר' הִיא שִׁישׁ כָּאֵן צוּי לְשׁוֹפְטִים, שִׁישׁ פְּעָמִים שֶׁעָלִיהֶם 'לֵאמֹר' אֶת הַטְּעָנוֹת שִׁישׁ בְּדִין תּוֹרָה שֶׁהוּבָא לְפָנֵיהֶם, וְהוּא כְּמוֹ שְׂמִסְפֵּר בְּתַלְמוּד הִירוּשָׁלַמִי (סְנֵהדְרִין פ"ג ה"ח), שֶׁרַב הוֹנָא בְּרֵאוֹתוֹ טַעֲנָה שִׁיכּוֹל אֶחָד הַצְּדִדִּים לְטַעֵן, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדַע לְטַעֵן זֹאת, הָיָה רַב הוֹנָא עֲצָמוֹ טוֹעֵן זֹאת עֲבוּרוֹ וּמִלְמַד אוֹתוֹ טַעֲנָה זֶה, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (מְשָׁלִי לֹא ח) 'פְּתַח פִּיךָ לְאֵלִים: וְהוּא מֵה שְׂרָמֹז בְּתַבַּת 'לֵאמֹר', כִּי עָלִיו לֵאמֹר, לְבַל תִּהְיֶה הָאֵמַת נִעְדֶּרֶת וְיִשְׁפֹּט צָדֵק.

(סֵפֶר סִפְרֵי וִיהִלּוּם - לְהַרְבֵּי הַגָּאוֹן רַבִּי מִנְחֵם מִנְדֵּל פּוֹמֶרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

חִידוֹן אֶלְדָּנוֹת - נוֹשֵׂא פִּרְסָם אֵיזָה עִם זֶר מְזַכֵּר בְּפִרְשָׁה זֶה שְׁתִּים עֶשְׂרֵה פְּעָמִים?

פֶּתְרוֹן הַחִידָה - פֶּרֶשֶׁת קְדוּשִׁים:

ש. אִיזוֹ מִילָה בִּת 3 אוֹתוֹת מוֹפִיעָה בְּפֶרֶשְׁתּוֹ אַרְבַּע פְּעָמִים בְּפִסּוֹק אֶחָד?
ת. הַמִּילָה צָדֵק מוֹפִיעָה אַרְבַּע פְּעָמִים בְּפִסּוֹק לוֹ, בּוֹיִקְרָא יֵשׁ בְּפִסּוֹק נֶאֱמַר שְׁעָלֵינוּ לְהַחֲזִיק "מֵאִזְנֵי צָדֵק, אֲבִנִי [מִשְׁקָל] צָדֵק, אִיפֹת [מִידָה לְמוֹצָקִים] צָדֵק וְהֵן [מִידָה לְנוֹזָלִים] צָדֵק"

שֵׁם הַזִּכּוּכָה בְּסִידוֹר מִתִּבְתָּא מִנְחֵם מְעָרִיב בְּהוֹצָאת "עוֹז וְהֹדֵר":

פֶּרֶשֶׁת קְדוּשִׁים:

הָרַב אֶפְרַיִם גּוֹטְלִיב מוֹדִיעֵן עִילִית.

פֶּתְרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזִּכּוּכָה, יִפְרֹסְמוֹ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבָּאִים

הַפּוֹתֵרִים נִכְוָה יִכְנֹסוּ לְהַגְרָלָה אִי"ה

עַל סִידוֹר מִתִּבְתָּא מִנְחֵם מְעָרִיב בְּהוֹצָאת "עוֹז וְהֹדֵר".

אֵת הַפְּתוּרוֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלּוֹחַ אֵלָינוּ עַד לַיּוֹם שֶׁנִּי

לְמַסְפֵּר פֶּקֶס: 077-470-26-81

אוֹ לְמִייל: magdenot@gmail.com

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדוּקָה וְטִלְפוֹן.

בְּרֹאשׁ הַדָּף לְצִיין "עוֹבֵר חִידוֹן לְנוֹעַר".

